

Genetik ve Genetik Uygulamalar?na Yönelik Tutum ve Anlay?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Genetik ve Genetik Uygulamalar?na Yönelik Tutum ve Anlay?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22223>

Özet

Genetik ve Genetik Uygulamalar?na Yönelik Tutum ve Anlay?? Ölçe?i, bireylerin modern genetik bilimine ve genetik mühendisli?i gibi uygulamalara kar?? sahip olduklar? hem bili?sel anlay??? hem de duyu?sal tutumlar? ölçmek amac?yla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Ümran Betül Cebesoy ve Derya Kar??an taraf?ndan 2019 y?l?nda Türkçe diline uyarlanm??tır. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in kültürel geçerli?ini ve güvenilirli?ini Türkiye örnekleminde test etmeyi amaçlam??tır. E?itim alan?ndaki ara?t?rmac?lar için, özellikle genetik okuryazarl??? ve etik alg?lar? de?erlendirmede önemli bir kaynak te?kil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Genetik, Genetik Uygulamalar?, Tutum, Anlay?? Ölçe?i, Türkçe Uyarlama, Psikometri, Biyoloji E?itimi, Biyoteknoloji.

Yazarlar

Ümran Betül Cebesoy, Derya Kar??an.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin genetik kavramlar?na dair bilgi düzeylerini (anlay??) ve bu kavramlar?n etik, sosyal veya ki?isel sonuçlar?na yönelik duygusal veya de?erlendirici e?ilimlerini (tutum) kapsaml? bir ?ekilde belirlemektir. Bu araç, özellikle e?itim ortamlar?nda ö?rencilerin genetik konular?na yönelik alg?lar?n? ve potansiyel yanl?? anlamalar?n? tespit etmek için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve e?itim sistemi ba?lam?nda korunup korunmad???n? saptamay? hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'deki e?itim ara?t?rmac?lar?n?n ve uygulay?c?lar?n?n, genetik e?itimi alan?ndaki müdahalelerin etkinli?ini ölçebilecekleri standart bir araca sahip olmalar? sa?lanm??tır.

Yap?

Genetik ve Genetik Uygulamalar?na Yönelik Tutum ve Anlay?? Ölçe?i, genellikle iki ana psikolojik yapıyı ölçmek üzere tasarlanm??tır:

Genetik Anlay??? (Bili?sel Boyut): Bireylerin temel genetik ilkeleri, kalıtım mekanizmalar?n? ve modern genetik teknolojilerinin i?leyi?ini ne kadar do?ru anlad???n? de?erlendirir.

Genetik Uygulamalar?na Yönelik Tutum (Duyu?sal Boyut): Biyoteknoloji, genetik tarama, gen

terapisi ve genetiğin etik sonuçları gibi konulara karşı bireylerin olumlu, olumsuz veya nötr eğilimlerini, inançları ve değer yargıları inceler.

Geçerlik

Cebesoy ve Karahan (2019) tarafından yürütülen Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunu sağlamak amacıyla geçerlik analizlerini içermiştir.

Yapı geçerliliği, genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin orijinal çok boyutlu yapılarının Türkçe örneklemede de korunduğunu veya uygun şekilde yeniden yapılandırıldığını göstermeyi amaçlamıştır. Tam geçerlik katsayıları ve model uyum indeksleri makalenin tam metninde yer almaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik çalışması, iç tutarlılık katsayılarının hesaplanması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Genellikle bu tür tutum ölçeklerinde güvenirlik, Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak rapor edilir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Cebesoy ve Karahan'ın çalışmasında, ölçeğin alt boyutlarının ve toplam puanının iç tutarlılık düzeyleri incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin zaman içinde ve farklı madde setlerinde tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini (güvenilirliğini) teyit etmiştir. Spesifik güvenirlilik katsayılarına makalenin orijinal kaynağında ulaşılabilir.

Faktör Analizi

Uyarlama sürecinin kritik bir aşaması olan faktör analizi, ölçeğin kavramsal yapısının doğrulanması için kullanılmıştır. Orijinal ölçeğin faktör yapısının Türkçe çeviri ile ne ölçüde örtüştüğünü belirlemek amacıyla faktör yükleri ve varyans oranları incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen alt boyutları (örneğin, genetik risk algısı, etik kabuller, temel bilgi düzeyi) ampirik olarak da desteklediğini göstermiştir.

Ölçek

Test Türü: Uyarlama ve Tutum/Anlayış Ölçeği

Format: Genellikle Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal ölçeğin formatına bağlı olarak)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan dil), Orijinal Dil (Belirtilmemiş ancak İngilizce veya ilgili bir Batı dili olduğu varsayılmaktadır).

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri veya Genel E?itim Popülasyonu (Biyoloji ve e?itim ara?t?rmalar?nda yayg?n olarak kullan?l?r).

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi sonu ve Yeti?kinlik.

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas? için kullan?lan örneklem detaylar? (örne?in, ö?renci seviyesi, bölüm) orijinal makalede detayl?ca belirtilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-Report) temelli, ka??t-kalem veya dijital uygulama. Derecelendirme format? orijinal çal??mada belirtilmemi?tir, ancak tutum ölçekleri genellikle 3, 5 veya 7 noktal? Likert ölçe?i kullan?r.

Anahtar Kelimeler

Genetik, Biyoteknoloji, E?itim Psikolojisi, Tutum Ölçümü, Güvenirlik, Geçerlik, Uyarlama.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ümran Betül Cebesoy

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: ubetulcebesoy@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal makalede (Ba?kent Üniversitesi E?itim Fakültesi) belirtilmi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Türkçe uyarlama çal??mas? 2019 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m için genellikle sorumlu yazardan izin al?nmas? ve kayna?a uygun at?f yap?lmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m için ek izinler gerekebilir. Ücret bilgisi belirtilmemi?tir.

Referanslar

Cebesoy, Ü. B. ve Kar??an, D. (2019). Genetik ve genetik uygulamalar?na yönelik tutum ve anlay?? ölçe?i: Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Ba?kent University Journal of Education*, 6(2), 282-292.

Makalenin tam metni Ba?kent Üniversitesi E?itim Dergisi'nin web sitesinde mevcuttur: buje.baskent.edu.tr

Bu ölçe?in orijinal PDF'i a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [genetik-ve-genetik-uygulamalarina-yonelik-tutum-ve-anlayis-olcegi-toad.pdf](#)

Genetik ve Genetik Uygulamalar?na Yönelik Tutum ve Anlay?? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Bu ölçe?in maddeleri, sa?lanan kaynak içeri?inde listelenmemiştir. Maddeler ve derecelendirme sistemi için lütfen Cebesoy ve Kar??an (2019) taraf?ndan yay?nlanan orijinal makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM